

LJUDSKI GLAS

Glasilo „Kmetско-delavske zveze“

Izhaja vsako sredo in stane za vse leto 72 K, za pol leta 36 K, za četrto leta 18 K, na mesec 6 K; posamezna številka 2 K. — V inostranstvu razmeroma več.

Vse dopise in pošiljatve za uredništvo in upravništvo „Ljudskega glasu“, kakor tudi za tajništvo K. D. Z. pošiljajte frankirane na naslov: Ljubljana, poštni predal 168. Poštne proste so le reklamacije. Ustmena poročila: v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/1.

Razmere, ki kričijo do neba.

Poročali smo že dne 30. novembra o nasilju, čigar žrtev je učitelj Moderndorfer v Mežici. Vkljub materialu, ki jasno kaže, da je imenovan nedolžen, še danes ni ustavljena proti njemu preiskava, nasprotno vidimo vse sile (v ospredju pred vsem iz klerikalnega tabora), da hočejo pomagati krivici do zmage. Čudimo se pred vsem, da se tudi naučna uprava še ni odločila pogledati resnici do dna in popraviti očitno krivico.

Kar nam je do tega, da zabranimo očitno krivico posamezniku kot človeku, uradniku, državljanu, kakor tudi krivico stanu — učiteljskemu, ki mora izgubiti vsako vero v svoje delo, če bo videlo svoje delo za svobodo in razvoj naroda plačano s takim nasiljem, podajamo danes širši javnosti slučaj učitelja Moderndorferja podrobneje. Javnost naj presodi potem sama, kdo je tu kriv.

1.) 8. novembra ga višji šolski svet nenadoma službeno premesti iz Mežice v Apače. Izvršilo se je to izrecno vsled odredbe pokrajinske uprave za Slovenijo, oddelek za prosveto v Ljubljani, ki se v navadnih slučajih prav čisto nič ne briga za premestitve ljudskošolskega učiteljstva.

Že samo to dejstvo govori cele knjige. Čemu posega višja inštanca v delokrog nižje in ne navede pri tem vzroka za to poseganje? Če bi bil vzrok takšen, da bi ga lahko vsak videl, bi ga gotovo navedli, tako pa nič. Vzrok je pač **tajen**. Aha, zakulisno delo! Delovanje učitelja Moderndorferja najbrže ni gospodom všeč, všeč ni tistim, ki občutijo Moderndorferjevo delovanje v svoji politični poziciji (pred vsem klerikalci), in le tem se je posrečilo, da so po svojih „zvezah“ v Ljubljani dosegli premestitev na tako nenavaden način, ker za navadno premestitev niso pač našli pravega vzroka. Krivica pa boli, to vemo, zato pa se tudi ne da mirno prenašati. Posrečilo se nam je izvedeti, da stoji v uradnih zapisnikih, da je Moderndorfer nemogoč v Mežici:

1. ker je govoril na grobu Franca Hribernika, strojnika iz Mežice, ta le nagrobni govor:

„Stojimo ob grobu našega tovariša Franceta Hribernika, bil je strojnik, prevažal je iz Mežice v Prevalje svinec, produkt delavskih rok. Kot strojnik je moral postati stroj, ki dela noč in dan, da preživi sebe in družino. Odšel je od nas — tu leži trd in mrtev. Stroj se je ustavil — ne giblje se več, ker mu je zmanjkalo olja! Tudi našemu Fran-

cetu je zmanjkalo — slično kakor stroju — življenja! Prenehal je biti za svojo rodbino roka, katera noč in dan dela, da more rezati svojim kruha.

Naš France je umrl na socialni bolezn — griži. Kakor preneha stroj z delovanjem, če ni olja — tako je bilo tudi z našim Francetom. Zmanjkalo mu je tistega, čemur rečemo „moč in trdnost telesa“. Premagala ga je griža, ki išče največ žrtev iz delavskih slojev. Sotrpina Hribernika ni več med nami — za njega je prenehalo življenje na tem svetu, ki je bilo tako vzvišeno in je imelo samo en cilj: skrbeti za svoj zarod in stati v naši bojni črti.

Delavci! France je bil iz vaših vrst! — Umrl je na socialni bolezn, ker mu je manjkalo socialnega zdravila — to je zadostna moč telesa, da premaga vsako bolezen — a te moči ni imelo njegovo telo, ker se je ubilo in izrabilo v boju za obstoj. Duh njegov živi v nas vseh in dolžnost je nas vseh, da prevzamemo mesto Franceta skrb za ta mlada osirotela bitja! Njih beda je tako velika, da jo moramo olajšati in če tudi samo s skromnimi sredstvi!

Delavci! Odprite svoja srca! Tudi majhen dar je velik dar, če pride iz dobrega srca!

S tem, da napravimo skrb sirot za našo skrb, počastimo najlepše spomin na pokojnega Franceta.“

2.) Ker je pijanec, vendar ga še nikdo ni videl pijanega, in ljudje, ki ga poznajo, trdijo še celo, da je prej abstinent nego sploh pivec, tudi se naravnost aktivno udeležuje v boju proti alkoholu, kar dokazujejo njegovi članki v Učiteljskem Tovarišu.

Čitajte njegov govor in sodite! Človeka zona obletava, da je mogoča danes v naši demokratični svobodni državi še taka nasilna krivica. In to napram človeku, ki ima nešteto priznanj iz naše osvoboditve! Vzorni učitelj naj sprejme svoje plačilo na ta način? Ali ne čutite odpora v svojih srcih, ali Vas ni strah za domovino, če bo plačevala svoje delavne sinove na ta način?

Sami ne morete verjeti, da bi bila ta dva vzroka kriva njegove premestitve, tudi mi ne verjamemo. Ker vemo **pravega**: Moderndorfer je socialist, ki vzgaja mežiško delavstvo, ki ga izobrazuje in vodi, da bo lažje bojevalo boj proti svojim izsesalcem. To je njegov greh, zato pa: križajte ga! In da se pri tem znajdejo zastopniki „socialno“ čuteče klerikalne stranke v bratskem objemu z „državotvornimi elementi“, se prav nič ne čudimo. Kaj jim mar pravica, kaj domovina, samo ljudstvo mora ostati neumno, da ga lahko vodijo za nos. Udariti je treba po vseh tistih, ki stremijo odpreti mu oči! Prepričani smo, da bo to vplivalo nasprotno, nego si

ti državotvorci mislijo. Slabiči se bodo oplasiili, to je res, a možje? Kaj bodo pa rekli ti? Roditi se jim mora stud nad takim početjem, ogorčenje mora vzkipeti v njih in ko bodo krivico spoznali, bodo tudi začutili potrebo bojevati se proti nji. Le udarite enega, rodilo se bo deset novih.

Pa vrnimo se k slučaju Moderndorferja. Lahko si mislimo, kako je mogla učinkovati ta krivica nanj. In v razgovoru s prijatelji, ko so govorili ravno o tej krivici, je padla tudi beseda, da dela okrajni glavar v Prevaljah za premestitev in da tudi prav živahno „forsira“ premestitev.

In tedaj je izustil baje Moderndorfer v ogorčenju na naslov glavarja besede, „da ima za glavarja že tudi pripravljene granate in puške“. Nešli so te besede gorke k glavarju, ki jih je sprejel baje kot popolnoma resne ter se še mogoče zabarikadiriral v svojem stanovanju, da ga ne doseže kakšna „granata“. Imenitno, kaj? Okrajni glavar se boji granat, po stanovanju Moderndorferja pa preobračajo morebiti pohišstvo orožniki in iščejo granat. Pa ne smejmo se, stvar ni smešna! Kajti zaradi teh besed so spravili Moderndorferja v disciplinarno preiskavo, ki se vodi na način, da se nikomur pač ničesar pravega ne pove.

Človek treznega razsodka bo dobro vedel oceniti podoben izraz, če ga je res izustil človek, ki je moral prebiti lep kos svojega življenja v strelskih jarkih ter je zanj v tem slučaju izraz „granata“ pomenil pač kakšno afero, ki mogoče glavarju ni všeč. (Kaj si je mislil, seveda mi ne vemo, slutimo pač kaj takega.)

In tako se vleče zadeva naprej po mizah birokratov, ki pustijo človeka trpeti, pustijo brezobzirno trpeti tudi državljan, ki se opravičeno razburja nad takim načinom uradovanja.

Zakaj ne natočite prizadetemu in tudi ljudstvu čistega vina?

Učiteljski zastopniki, kje ste? Ali je višji šolski svet samo za statista tu?

Če hočete, da imamo zaupanje v pravično upravo, povejte in dokažite Moderndorferju, kaj je zakrivil, povejte to tudi javnosti, ker danes je že cela mežiška dolina in vse pravično čuteče učiteljstvo razburjeno! Razsekajte ta voz! Če mu pa ne morete dokazati ničesar, kar bi držalo v javnosti, potem pa popravite krivico takoj, bolje danes nego jutri, ker z vsakim dnem je večja.

Zedinjenje.

Kakor je bilo pričakovati, je sprejel naš strankin zbor v Trbovljah dogovor o zedinjenju vseh treh socialističnih strank v Jugoslaviji **soglasno** na znanje. Ena stranka smo, nič več ne bo bratomornega boja med zavednimi proletarci, združeno bomo nastopali proti skupnemu nasprotniku kapitalizmu. Če bomo imeli kaka nesoglasja med seboj, kakor je razumljivo in naravno, da ne moremo biti popolnoma enakih misli, ker ima vsak svoje misli in hrepenenja prav tako, kakor imamo vsak svojo glavo — ne bomo jih reševali s kolom, temveč skupaj se bomo usedli vsi, ki vemo, da je kapitalistični družabni red za vse delavno ljudstvo enako pogubonosni in da ga moramo zato izpremeniti v boljšega, socialističnega, v katerem bo vladala pravičnost za vse, ki delajo in si z delom služijo svoj vsakdanji kruh. Skupaj se bomo usedli vsi, ki imamo proletarsko zavest delavnega razreda in bomo med seboj sami reševali svoje spore in nesoglasja in ne bomo poslušali kapitalističnih hujšakcev in razdiračev, ki nas hočejo razdružiti, da bi nas razdružene tem lažje držali na uzdi.

Kmetijski in tovarniški delavec sta se združila, ker vesta, da sta tepena oba. Ročni in duševni delavec sta se združila, ker vesta, da izkorišča kapitalizem oba. Krasni in dosegljivi so naši cilji, če bomo zanje delali res v soglasju, ki je potrebno za vsako veliko stvar.

Združili smo se pa tudi socialisti vseh treh plemen v Jugoslaviji — opustili smo vse dosedanje socialistične stranke in ustanovili eno samo, veliko, enotno stranko za celo državo, ustanovili smo „Socialistično Stranko Jugoslavije“ (SSJ).

Na Slovenskem bomo imeli odslej samo **pokrajinsko** vodstvo stranke, ki bo odločevalo samo v upravnih in organizatoričnih zadevah, dočim bomo v političnih in taktičnih vprašanjih delali to, kar bodo sklenili naši zaupniki skupno z zaupniki Hrvatov in Srbov v **Glavnem strankinem odboru**, v katerega pošljemo od vsakega plemena po pet sodrugov, tako, da bo volja enotna, moč razmnožena, uspeh večji in naš cilj torej bližji.

Toliko zaželeno zedinjenje je končno doseženo. Pa ne morebiti kar tako zaradi lepšega, da nas bo več, temveč stvarno zedinjenje, ki ima v sebi gotovost, da bo ostalo trajno, ker temelji na skupnem dogovoru, katerega se hočemo držati vsi, zaupajoč drug drugemu, kakor brat bratu, ki imata čiste račune med seboj.

Delavno ljudstvo! Kakor so na dan sv. Štefana tvoji delegati soglasno sklenili to zedinjenje, tako boš ti v vseh organizacijah sprejelo ta sklep s soglasnim odobravanjem. Vedi pa, da odobravanje in navdušenje za dobro stvar še ni dovolj! Delati je treba zanj, delati od moža do moža, od žene do žene, da se zanese zavest delavnega razreda v vsa proletarska srca, da se združijo vse

proletarske roke k skupnemu delu za skupne naše cilje.

Organizacije KDZ ostanejo še naprej lahko kakor so sedaj. Le 10. točka pravil osrednje KDZ se izpremeni tako, da velja odzadaj pripadnost namesto k JSDS k SSJ.

Davek se je izpremenil v toliko, da **morajo** vsi zavedni, torej pred vsem vsi vodilni sodrugi plačevati toliko več, kolikor več imajo dohodkov in toliko manj, kolikor več imajo otrok, ki morajo zanje skrbeti. Davek, za katerega se je posebno naš list že dolgo zavzel, davek, ki hočemo, da ga vpele tudi država, ne pa da nalaga vsa davčna bremena na rame delavnega ljudstva, bogatih dobičkarjev se pa ne upa lotiti. S tem, da je stranka uvedla ta davek, bo razširila med ljudstvom tudi **poznanje tega edino pravičnega davčnega načina**. S poznanjem pa raste tudi volja in moč, razširiti dobro stvar. Ko bo ljudstvo povsod spoznalo, da je to velik korak k izboljšanju sedanjih krivičnih razmer, **bo zmagalo** s to zahtevo; danes pa ne more zmagati, ker ga vodi kapitalisti za nos, češ, da to ni mogoče. Potem bo ljudstvo odgovorilo: Kako da ne bi bilo mogoče, saj mi to že imamo, čeprav pravite, da nič ne znamo!

Vsem organizacijam in zaupnikom.

Vse računanje se začne z novim letom v dinarjih. Tudi stranka je morala torej nvesti dinarsko veljavo. Zato je sklenil zbor izdati tudi novo razpredelnico tega davka, obenem je pa odstranil dosednji dvojni davek: temeljnega davka ne bo več, odslej bomo plačevali stranki samo davek po razpredelnici, ki jo bomo objavili v prihodnji številki. Tudi se je vsled zvišane draginje zvišala najnižja mera dohodkov, pri katerih se začne davek zviševati: prej je bilo že pri 1000 K ali 250 Din. plačevati več, odselej pa velja najnižji davek **1 Din.** za vse, ki imajo manj dohodkov nego 2000 K ali 500 Din. na mesec; davok se začne zvišati šele pri 500 Din., za sodruge, ki imajo enega otroka, šele pri 600 Din., za tiste z dvema otrokoma šele pri 700 Din., s tremi pri 785, kdor pa ima 10 nepreskrbljenih otrok, ki se naj ga Bog usmili pri tej draginji, za te se zviša šele pri 1150 Din. Tudi ta razpredelnica je bila na zboru soglasno priznana kot popolnoma pravična. Posebno všeč je bila delegatom določba, da naj plačajo bogati sodrugi, ki imajo več nego 1400 Din. na mesec, kar celo desetino za stranko. Če ne marajo, niso vredni nositi ime socialistov. Samec, ki ima 1400 Din. na mesec, ložje pogreša 100 Din., nego rodbinski oče s 499 Din. 1 Din.

Natančno poročilo o zboru, program itd. začnemo prinašati prihodnjič. — Na delo! Beseda naj postane meso in kri!

Širite „Ljudski glas“!

še takrat, ko bomo mi vsi že trohneli! Moj zagovor ni zagovor, obtožba je, obtožba proti krivičnim sodnikom, ki so hudodelci ob enem.

Dostojanstvo človeka je v **njegovi duševni sili**. Ta edina je, ki dviga človeka nad žival. Vse druge takozvane dostojnosti in dostojanstva je baš Cankar pokazal kot živalske. Še več, živalim delamo krivico, kadar jih primerjamo s takim „dostojnim človekom“, ki je duševno prava ničla, telesno pa pokveka prirode.

Duševna slika, ki veje iz Cankarjevih spisov, je nekaj tako prirodnega, tako velkanskega, da ostrmiš, ko jo zagledaš, spoznaš, občutiš. Tiste Cankarjeve vrstice, ki se zde „dostojnim ljudem“ tako strašno dolgočasne, so v resnici tako polne najglobljega čuta, da zagrabijo duševno živahnega človeka kakor klešče. Naj omenim samo sliko dijaka, ki je zatajil svojo mater, ko ga je prišla v Ljubljano čakati pred šolo. Potuhnil se je in skril pred njo, da mu ne bo treba gramovati se pred sošolci in povedati, da je tale ženska z nerodno kmetko ruto na glavi njegova mati. Hotel je pravzaprav nekaj lepega! Svojo mater bi hotel pokazati sošolcem kot krasno, lepo gospo, da bi jo tudi oni spošto-

Iz stranke.

Vse sodruge, posebno pa zaupnike, opozarjamo, da se pobira od 1. januarja 1922 najnižji strankin prispevek po 1 Din. mesečno, pri večjih dohodkih pa po več. Natančnejše določbe slede.

Pokrajinsko tajništvo SSJ
v Ljubljani, poštni predal 168.

Naročnikom! Čeprav se je cena papirja in tiska zopet znatno podražila, upamo, da bomo lahko izhajali z dosedanjim naročnino, ker se je zadnje čase začelo živahno zviševati tudi število naših naročnikov. Čim več nas bo, tem lažje bo izhajal „Ljudski glas“ brez povišanja. Skrbite za nove naročnike! Posebno o Novem letu!

Dopisi.

Vesele božične praznike in veselo novo leto želijo vsam znancem in prijateljem slovenski fantje v Albaniji: kaplar Adolf Ratej iz Vojnika, Anton Otorepec z Bleda, Friderik Sredovnik iz Celja, Alojzij Pranik iz Topolšice, Joško Praprotnik iz Šoštanja, Joško Povh, Ivan Hribernik in Martin Sedovnik iz Velenja, Franc Kranjc iz Gorjega grada. (Op. ur. Za božično številko je ta dopis došel prepozno.)

Ježica pri Ljubljani. Prav veselo in srečno novo leto želim vsem našim članom, vsem delavcem in vsem somišljenikom. Želim tudi, da se z novim letom pridruži naši organizaciji vsak zaveden somišljenik, da bomo imeli čimprej močno armado zavednih sodrugov, ki nam bo pomagala izbojevati si svoje pravice. Zato na delo za našo stvar! Franc Černe.

Z Jesenic. Pred potopom. Člankar v Jugoslaviji štev. 301 z dne 11. decembra 1921 me prav po babje opravičljivo napada. No, ljudje z denuncijantskim značajem delajo to vedno, kadar čutijo, da se potapljajo, pa pričnejo z zadnjimi sredstvi — z osebnostmi. Toda ideja in program, g. člankar, se ne da z osebnostmi posameznikov naučiti. Prašek sem v vesoljstvu — prašek razredno zavedne proletarske mase — samo prašek — vi pa že kihate v „Jugoslaviji“. Tudi nahod je znak smrti. Naša okolica vas pozna, toda javnost ne ve, da so članki v zadnjih številkah „Jugoslavije“ z Jesenic in Dobrave pisani od ljudi, ki se hočejo kot bivši Avstro-monarhofili skriti v nar. socializmu; kakor preganjanj noj, ki upehan zakriva glavo misleč, da je na varnem.

Narodnih socialistov pa na Jesenicah ni, kajti delavci, ki so organizirani v NSZ, so demokratskega političnega prepričanja in še te bi lahko seštel na prste! Izmed teh monarhofilov in italijanašev pa je bil eden celo vodja Šulferajna v Celovcu na Koroškem. No, in ti prodajajo NSZ na Jesenicah.

Ob času pa, ko je bila kotlina ogrožena od nemških tolp po vojni, pa so ti gospodje tiščali za zobmi svoj narodni jezik; in danes blatijo one, ki so imeli svoječasno resno voljo z dejanji koristiti narodnemu osvobojenju — dokler niso spregledali prevare — in stopili v vrste, kamor spada vsak proletarec.

Ivan Cankar.

III.

Človek postani!

Da, človek, nič več in nič manj! Posebno ne nič manj! Kajti vse drugo bo navrženo, če boš človek, pravi človek!

Pa se zgražajo naše majhne rodoljubne in veledostojne duše, češ, o človeštvu naj nam pa Cankar nikar ne govori, ko je bil tako slab človek! Niti delati ni mogel, če ni bil pijan, v blatu je gazil — pa bo nas učil?

Da! Učil vas je, uči vas in vas bo še dolgo učil! Abstinent sem, ne boste mi očitali, da zagovarjam pijanca zato, da sebe operem — če ne pijem niti veliko niti malo, sploh nič, ne žganja, ne vina, ne piva, ni mi torej treba zagovarjati grešnika s hinavskim namenom, da odpustite tudi meni moj greh. Ne, samo zato ga zagovarjam, da ga ubranim pred krivico, ki mu jo delate.

Zagovarjam? Cankarja ni treba zagovarjati. Smešno bi bilo to. Cankar se je znal predobro zagovarjati sam in se zagovarja s svojimi deli še zdaj in se bo zagovarjal tudi

vali, kakor on — pa se izpremeni lepi namen v grdo hinavščino, ki mu razjeda dušo tembolj, ker mati o vsem nič ne ve in čaka v svoji preprostoti pred šolo še naprej, morebiti pride sin ven šele prihodnjo uro. Ko ga najde končno doma, bi ji hotel povedati vse po pravici, pa mu jezik ne da, niti potem ne, ko jo spremlja po državni cesti. Ko se končno ločita in gre on nazaj v mesto, mati pa proti Vrhniku, ko sta že precej daleč narazen, bi še hotel zakričati za njo svojo izpoved: Mati, zatajil sem Vas! Res se ustavi in glej, tudi mati stoji tam in gleda za sinom svojim. Kako lahko bi mu bilo v duši, če bi zakričal, pa ne more, ker je tako trmast, tako trd, kakor vsi slovenski fantje, ki bi vse slabosti rajši pokazali, le mehkega srca ne.

Če je pisal Cankar tako zgodbo kot zrel mož, vemo, da jo je desetletja nosil v svoji duši. Nosil in trpel zaradi nje. Duša se mu je kopala v neštetihih takih krivicah, lastnih in tuji, očistila se je in bila v telesu, kakor zlato v blatu. In blatu ni bilo malo! Čim starejši je postal, tembolj je spoznaval, da gazi naša rodoljubna in dostojna družba v blatu do kolen — sam je moral tudi gaziti; saj je bil član te družbe! Družbe, ki ga je

Viden kaŝipot smo postavili na razpotje; vsak, ki ga prečita, gleda za vami in ponovi napis „Česta na Zgago“, pa se okrene in koraka za nami in kdor čitati ne zna, pa spozna vaše stopinje in z gnusom beži z razpotja ... gotovo se najdemo!

Jeram.

Braslovče. Naš g. dekan dela z vso vnemo za kmetsko zvezo. V vsako hišo stopi in vabi ljudi, naj pristopijo. Toda sreče nima. Delavno ljudstvo ne veruje njegovim prikupljivim besedam. Nekoliko zapeljevali je pa vendar znal, kmalu bi nam bil zapeljal enega izmed naših članov, tu lahko vidimo, kako čudnih govorice se je moral posluževati. Naš član se je končno še pravočasno prepričal, da ni storil prav, da se je dal zapeljati, in je takoj obrnil hrbet družbi g. dekana ter se vrnil v našo organizacijo. Zelo žal nam je za ta slučaj, ker želimo imeti v svoji organizaciji same zavedne ljudi, ki ne bodo nikdar šli še tako lepim obljubam naših nasprotnikov na limanice. Pa skušnja je najboljša šola!

Tudi s prižnice napada nas in naš „Ljudski glas“. Primerja ga z „Domovino“, dasi dobro ve, da smo tej veliki nasprotniki. „Domoljuba“ pa priporoča in ponuja kar zastoj. Kaj si mislijo vsi verni kristjani, ki so prišli v cerkev, da slišijo kak dober nauk, ne pa politične napade. Nam se prav zdi, da vodi g. dekan s kaplanom točno evidenco, kdo je naročnik „Ljudskega glasu“ itd. Povemo mu samo to, da ne bo noben naš član zgubil nebes, ker čita „Ljudski glas“.

Politični pregled.

Ljubljana, dne 27. decembra 1921.

Kratka doba je leto dni in vendar včasih odločuje usodo stoletij. In prav sedaj preživljamo take čase. V svetovni politiki se prav sedaj bje neizprosno boj med nasiljem na eni in pravico na drugi strani. Boj divja med kapitalizmom, militarizmom, izkoriščanjem gospodarsko zaslužjenih in med najprimitivnejšimi človeškimi pravicami. Od delavnega ljudstva je odvisno, kako se zaključi ta boj.

Angleže so hvalili radi zunanje politike. In res ni bilo čuti pritožb glede njihovega postopanja napram kolonijam, dočim je bilo o barbarstvu drugih držav vedno dovolj čitati. Sedaj se je stvar razjasnila in od vseh strani prihajajo vesti, da so ljudstva, katera je Anglija kolonizirala, nezadovoljna. Saj je tudi jasno, da Angležem ni za to, da ta ljudstva kulturno dvignejo, kakor to bombastično naglašajo, temveč da jih kolikor mogoče izkoristijo. Vendar se narodi probujajo in zahtevajo svoja prava. Dasi Angleži že popuščajo, se vendar krha na vseh koncih in krajih. Naj zabeležimo le eno dejstvo. Te dni potuje po Indiji angleški prestolonaslednik. Ljudstvo ga sprejema s tem, da ni nikogar na ulico, kjer se on pokaže. Sploh vlada v Indiji silen odpor zoper britanski imperij. Isti pojav opažamo v Egiptu, kjer se je ustanovila egiptovska neodvisna organizacija.

vsa sovražila, ker jo je žalila njegova zlata duša, dočim so drugi v blatu umazali ne le telo, temveč tudi svoje duše. Posebno vsem kapitalističnim kramarjem je bil trn v peti, ker se je predrznil biti socialist in govoriti jasno proti njim, ki so „edini podporniki vse prosvete“. Seveda so mu odtegnili vsakršno pomoč, njegovih knjig niso hoteli kupovati, njegovih dram niso hoteli igrati in poslušati, ubiti so hoteli glas, ki jim je zvenel tako neprijetno, saj jim je trgal zlate našive in kazal smrdeče rane po njimi! In kakor je iskal, ni našel človeka v tej družbi. Posebno žene ni našel, čeprav jo je netrudno iskal. Nobena ga ni razumela, vsako je tlačil križ k tlom, k črni zemlji. Edino mater je resnično ljubil, pa tudi ta ga ni razumela, četudi bi bila rada: „Sin, tuja učenost je v tvojih knjigah!“ Čemu bi govoril, ko ve, da ji ne bi mogel vsega dopovedati! Vse zastoj, kakor pri nezavednih proletarjih, ki bi jim toliko imeli povedati, pa se ni upal. Da — po shodih je hodil, saj je tudi kandidiral za poslanca, pa govoril je le prav malo, v strahu, da bi ga napačno razumeli — zato pa je tem bolj pridno pisal, prepričan, da pride čas, ko se bodo proletarji

Ker so Angleži dali prijeti voditelja te organizacije, je prišlo do nemirov, pri katerih je nastopilo angleško vojaštvo z orožjem.

Razorožitvena konferenca v Washingtonu bo zaključena sredi januarja, na kar bo sklicano zasedanje obeh ameriških zbornic, ki bosta proučevali, ali je dosegla konferenca uspeh ali ne. Odposlanci držav z njim niso kaj zadovoljni.

V Londonu so se zadnje dni vršila posvetovanja med angleškim in francoskim ministrskim predsednikom, pri katerih sta ta dva možaka odločevala o gospodarskem položaju evropskih narodov. Jasno je, da to stanje ne more trajati dalje, ker biti vse v propad. Od gospodarske vzpostavitve Srednje in Vzhodne Evrope je odvisen zapad. Zato si državniiki zapadnih držav belijo glave, kako bi dvignili gospodarsko življenje v iztočni Evropi v predvojni položaj. Tendence teh stremeljenj ni težko izgrešiti. Najbolj pereči vprašanji sta oni, ki se tičeta Rusije in Nemčije.

Rimski parlament je imel sejo, na kateri so sklepali o obnovitvi trgovinskih odnosov z Rusijo. Vlada se je izrekla zoper predlog socialističnih poslancev ter izjavila, da zaenkrat ne more tega izvesti, ker nima garancij, da se bodo čuvali italijanski interesi in italijanska čast. Kaj si predstavljajo italijanski vladni krogi pod italijansko častjo, si bo svet težko na jasnem. — Parlament je glasoval za računski provizorij, na kar je bil odgođen.

Na Poljskem se pripravlja važna izprememba zunanje politike. Dela se na to, da bi Poljska posredovala med Rusijo in Francijo. Potaplja joči se oprijemlje vsake bilke!

Iz sovjetske Rusije odpotujeta v Ameriko dva delegata, ki se bosta pogajala glede priznanja ruskih predvojnih dolgov.

Vlada je bila po težkih porodnih bolečinah vendar-le sestavljena. Ko je bilo že vse lepo poravnano, se je nenadoma pojavilo vprašanje vojnega ministra, o katerem bi pameten človek mislil, da pač ne more v moderni demokratični državi povzročati težkoč. Ostal je stari minister, ki je pristaš vojaške organizacije „bele roke“, katera je radikalnega političnega naziranja. Ostal je tudi Pašić kot predsednik ministrskega sveta in minister zunanjih poslov. Znani ministrski diktator Pribičević je moral oddati mesto notranjih poslov Marinkoviću, sam pa je prevzel prosveto. Za socialno politiko smo dobili namesto dr. Kučevca dr. Žerjava — kar je menda vse eno. Drugih važnih izprememb ni. Ako bo nova vlada boljša, se bo kmalu izkazalo, oziroma ne izkazalo.

Nova vlada je imela že prvo sejo, na kateri so razpravljali o delovnem programu narodne skupščine. Sklenjeno je bilo, da bo vladna deklaracija vsebovala samo program delovanja narodne skupščine.

Končno doznavamo, da je minister za vojno in mornarico general Zečević odstopil.

Delavski koledar izide te dni!

zbudili in razumeli njegove knjige. In prišel je ta čas, Cankarjevi tednji nasprotniki ne smejo več govoriti proti Cankarju, ker pričajo knjige o njegovi čisti duši! Vse stranke bi ga hoteli danes proglasiti za svojega! Vmes pa, da bi zastudile njegove spise pri ljudstvu, da bi zaprle delavcem ta večni vir socialistične zavesti, proglašajo pisatelja teh čistih in krasnih spisov za slabega človeka — glejte pijanec je bil!

Pil je. Iz obupa je pil, ker ni našel v blatu nobenega človeka. Kako se je pa navadel piti?

Reven dijak, bistra glava, pa kar naprej prazen želodec. Družba pa, „dostojna družba“, smatra za nespodobno dati dijaku kruha, nihče ga ne povabi na večerjo, vsak pa mu ponuja pijače: na fant, pij! Le daj ga, saj nima kosti!

In fant je pil. Boljše nekaj v želodcu, nego nič. Da bi jim pa zaklical: Ne potrebujem vina, zemlje mi dajte! — to ne, sram ga je, kakor takrat, da je imel zaklicati: Mati, izdal sem Vas! Pozneje v velikem mestu je bilo ravno tako. Bogatejši dijaki tako radi zalivajo svoje tovariše s pijačo, nihče ne vpraša, koliko bo veljalo,

Po svetu.

Angleške čete, ki so že začele odhajati iz Irske, so dobile povelje, naj do nadaljnjega še ostanejo na svojih mestih.

Zastopstvo angleške Labour Party je izročilo londonskemu premieru Lloyd Georgu spomenico, v kateri zahteva spremembo reparacijskih določil versailske mirovne pogodbe za Nemčijo.

Angleški parlament je odgodil svoja zasedanja do konca januarja.

7,000.000! Angleške uradne statistike poročajo, da je število nezaposlenega delavstva v Veliki Britaniji naraslo preko 7,000.000 duš!

Oddaja imetja na Poljskem. Vsled slabega finančnega položaja države je poljska zbornica sprejela zakon o oddaji imetja.

Revolucija na Portugalskem. Po najnovejših vesteh iz Portugalske je tam ponovno izbruhnila revolucija. Prišlo je do opetovanih krvavih spopadov na bregovih Taha. Vse bolnice so polne ranjencev. Vsi ministri novega kabineta so pobegnili.

Brezposelnost v Kanadi. V Kanadi je nezaposlenih okoli 600.000 delavcev.

Grki bežijo iz Male Azije. 1000 armenskih beguncev je prišlo v Atene. Pričakuje se prihod nadaljnih beguncev. Po vesteh iz Smirne so kemalisti odvedli iz mesta Sparte 500 grških otrok.

Vstaja v Egiptu. Po izjavah obvlada angleška oblast v Egiptu položaj. Nad Port Saidom in Suezom je proglašeno obsedno stanje. Pri nemirih v Kairi je bilo usmrčenih in ranjenih več oseb.

Kitajska se modernizira. V Honkongu je pred kratkim pričela ordinirati prva kitajska zdravnica dr. Hoa Shoe. Studirala je na Škotskem v Edinburgu.

Tedenske vesti.

Radi ledu so ustavili ladijski promet na Donavi med Belgradom in Pančevu ter na Savi med Belgradom in Šabcem. Izgleda, da bo v kratkem sploh vsak promet na teh dveh velerekah onemogočen.

Proces proti komunistom v Beogradu zaradi atentata na kralja Aleksandra se bo otvoril šele po novem letu. Razprava se bo vršila v mali sodni dvorani beograjskega sodišča prve stopnje. Kot državni tožitelj bo posloval gospod Rašković, kot zasebni tožitelji pa bodo razpravi prisostvovali vojaki, ki so bili ob atentatu ranjeni.

Občinski volilni red. Druga sekcija zakonodajnega odbora je sklenila, da se občinski volilni red za Slovenijo razširi tudi na Dalmacijo, Bosno in Hercegovino.

Med Nemčijo in Jugoslavijo se je sklenila važna trgovska pogodba. To je pametno in bo v korist obema narodoma. Mi nujno rabimo ceneno in solidno nemško industrijo, ona pa naše surovine in živila; pogodba bo torej skrbela za obojestransko dopolnjevanje.

denarja je dovolj — toda na večerjo se ne spomni prav nobeden. Navada je taka, vsa „dostojna družba“ tako dela, mora biti že prav! Toda bogatim fantom, ki so pošteno večerjali, tem ni škoda, lačnega tovariša je pa vino ubilo, ker ga je ubijalo dan na dan. Kadar je dobil sam kak denar, ali je čudno, če je povabil svoje tovariše in plačal zanje? Ali ne veste, kako nerad ostane pošten človek dolžan?

Kakšna hudobnost mora biti v ljudeh, ki so na ta način ubili človeka, danes pa prihajajo s svojimi zdravimi želodci in rejenimi trebui ter kriče za njim: Pijanec je bil!

Kakšna hudobnost je bila v teh ljudeh! Samo v pijanosti je Cankar vsaj deloma pozabil na vso to gnusobo. Vedel pa je natanko, odkod izvira, popisal je to družbo natanko in pokazal pot v novo, boljše. Če hočemo hoditi za Cankarjem, popisujmo še naprej to družbo tako odkrito in moško, kakor on, brez strahu in brez usmiljenja! Namesto zgražanja nad Cankarjevim pijančevanjem pa poskrbimo za to, da dobi sedanja mladina namesto vina — kruha.

SIMON KMETEC, Ljubljana
Kolodvorska ulica 26.

Čekovni račun števil. 10.473.